

(א) אמר אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים (ספרא אמור פ"א סי' א): בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע (שם): בני אהרן. ולא בנות אהרן: לא יטמא בעמיו. בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה²: (ב) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו³: (ג) הקרובה. לרבות את הארוסה (יבמות ס): אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מצוה (ת"כ פ"א סי' יב): (ד) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (יבמות כב): וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, בעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוברין, שאינה מת מצוה, ובאיזה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו: (ה) לא יקרחה קרחה. על מת. והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם (דברים יד א), יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת⁴: ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט כז), יכול לקטו בְּמִלְקָט וְרִהֲיִטְנִי יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער⁵: ובבשרם לא ישרטו שרטת. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). וְשָׂרֵט לְנַפְשׁוֹ לֹא תִתְּנוּ (שם כח). יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטת, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטת⁶: (ו) קדשים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך⁷: (ז) זנה. שנבעלה בעילת ישראל (האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר)⁸: חללה. שנולדה מן הפסולים שבכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים (לכהונה) (קידושין עז): (ח) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש⁹: קדש יהיה לך. נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולברך ראשון בסעודה¹⁰: (ט) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה בה זיקת בעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין¹¹.

¹ עי' עי' סוטה (כג ע"א): מתני'. מה בין כהן לכהנת מנחת כהנת נאכלת ומנחת כהן אינה נאכלת כהנת מתחללת וכהן אין מתחלל כהנת מטמאה למתים ואין כהן מטמא למתים כהן אוכל בקדשי קדשים ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים וכו'. גמ'. כהנת מטמאה כו' מ"ט אמר קרא אמור אל הכהנים בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן.

² עי' ספרא (אמור פ"א סי' ג): לנפש לא יטמא בעמיו, בזמן שעמיו שם אינו מטמא, מיטמא הוא למת מצוה.

³ עי' שם (סי' ד): כי אם לשארו הקרוב אליו. אין שארו אלא אשתו שנאמר שאר אביך היא.

⁴ עי' ספרא אמור (פ"א סי' ג): יכול בכהנים שריבה בהם הכתוב מצוות יתירות. חייבים על כל קרחה וקרחה ועל הראש כבין העינים. אבל ישראל שלא ריבה בהם הכתוב מצוות יתירות לא יהיו חייבים אלא אחת ולא יהיו חייבים אלא בין העינים בלבד. תלמוד לומר קרחה קרחה לגזירה שוה מה קרחה האמורה בכהנים חייב על כל קרחה וקרחה ועל הראש כבין העינים. אף קרחה האמורה בישראל חייבים על כל קרחה וקרחה ועל הראש כבין העינים. ומה קרחה האמורה בישראל אין חייבים אלא על המת אף קרחה האמורה בכהנים לא יהיו חייבים אלא על המת.

⁵ עי' שם (קדושים פ"ו סי' ד): ולא תשחית את פאת זקנך מה תלמוד לומר לפי שנאמר ופאת זקנך מה תלמוד לומר לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפילו גלחו במספריים כבתער יהיה חייב תלמוד לומר ולא תשחית את פאת זקנך. אי לא תשחית פאת זקנך יכול אפילו לקחו במלקט וברהיטני יהיה חייב תלמוד לומר וזקנם לא יגלחו. הא כיצד גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער.

⁶ עי' שם (אמור פ"א סי' ד): ובבשרם לא ישרטו שרטת. יכול על חמש שריטות לא יהיה חייב אלא אחת תלמוד לומר שרטת לחייב על כל שריטה ושריטה.

⁷ עי' שם (סי' ו): קדושים יהיו לאלהיהם על כרחם.

⁸ עי' יבמות סא ע"ב: חכמים אומרים אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות ר' אליעזר אומר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה.

⁹ עי' יבמות (פח ע"ב): מנין שאם לא רצה דפנו, ת"ל וקדשתו, בעל כרחו.

¹⁰ עי' מו"ק (כח ע"ב): תנא דבי רבי ישמעאל, וקדשתו, לכל דבר שבקדושה: לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון.

¹¹ עי' (ספרא אמור פ"א סי' יד): ובת כהן כי תחל יכול אם חיללה את השבת תידון בשריפה תלמוד לומר כי תחל לזנות בשחיללתה בזנות ולא חיללה בדבר אחר.

ורבותינו נחלקו בדבר, והכל מודים שלא דבר הכתוב בפנויה¹²: את אביה היא מחללת. הללה ובזתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל¹³: (י) לא יפרע. לא יגדל פרע על אבל¹⁴, ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום¹⁵: (יא) ועל כל נפש מת. באהל המת¹⁶: (נפש מת. להביא רביעית דם מן המת שמטמא באהל¹⁷: לאביו ולאמו לא יטמא. לא בא אלא להתיר לו מת מצוה¹⁸): (יב) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה¹⁹. ועוד מכאן למדו רבותינו (סנהדרין פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש, אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בכך את העבודה, שהתיר לו הכתוב. הא כהן הדיוט שעבד אונן, חלל (שם): (יד) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה (ספרא פ"ב סי' ג): (טו) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה: לוי

(יז) לחם אלהיו. מאכל אלהיו. כל סעודה קרויה לחם, כמו עֵבֶד לְחֵם רַב (דניאל ה א): (יח) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו תְּקַרְיָהוּ נָא לְפָתְחָךְ (מלאכי א ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שכוחל שתי עיניו כאחת (בכורות מג): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחבירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחברתה²⁰: (כ) או גבן. שוריצול"ש בלע"ז, שנביני עינו שערן ארוך ושוכב²¹: או דק. שיש לו בעינו דוק שקורין טיל"א²², כמו הנוטה כדק

¹² עי' סנהדרין (נא ע"ב): תניא, ובת איש כהן כי תחל לזנות, בנערה והיא ארוסה הכתוב מדבר. אתה אומר בנערה והיא ארוסה, או אינו אלא אפילו נשואה, תלמוד לומר איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת. הכל היו בכלל הנואף והנואפת הוציא הכתוב בת ישראל בסקילה ובת כהן בשריפה. מה כשהוציא הכתוב את בת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה, אף כשהוציא הכתוב בת כהן לשריפה ארוסה ולא נשואה. זוממיה ובועלה בכלל ועשיתם לו כאשר זמם וגו'. בועלה מאי כאשר זמם איכא, אלא זוממיה בכלל מיתת בועלה, משום שנאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, ולא לאחותו, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשריפה. יכול אפילו פנויה, נאמר כאן אביה ונאמר להלן אביה, מה להלן זנות עם זיקת הבעל אף כאן זנות עם זיקת הבעל. אמר ליה רבי ישמעאל, אי מה להלן נערה והיא ארוסה אף כאן נערה והיא ארוסה, אמר ליה רבי עקיבא, ישמעאל אחי, בת ובת אני דורש. אמר ליה, וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא זו לשריפה, אם משמע להביא את הנשואה הביא את הפנויה, ואם משמע להוציא את הפנויה הוציא את הנשואה. ורבי עקיבא, אהני גזירה שוה למעוטי פנויה ואהני בת ובת לרבות את הנשואה, ורבי ישמעאל סבר מדקאמר ליה בת ובת שמע מינה הדר ביה מגזירה שוה.

¹³ עי' שם (נב ע"א): האי את אביה היא מחללת מאי דריש ביה, מבעי ליה לכדתניא היה רבי מאיר אומר מה תלמוד לומר את אביה היא מחללת, שאם היו נוהגין בו קודש נוהגין בו חול כבוד נוהגין בו בזיון, אומרין ארור שזו ילד ארור שזו גידל ארור שיצא זו מחלציו. אמר רב אשי כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא ואפילו לרשיעא בר צדיקא כמאן כהאי תנא.

¹⁴ עי' ספרא (אמור פ"ב סי' ג): רבי מאיר אומר ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום על מתו כדרך שבני אדם פורעים ופורמים על מיתיהם.

¹⁵ מועד קטן (יט ע"ב): שלשים יום מנלן, יליף פרע פרע מנזיר, כתיב הכא ראשיכם אל תפרעו וכתיב התם גדל פרע שער ראשו, מה להלן שלשים אף כאן שלשים. והתם מנלן, אמר רב מתנה סתם נזירות שלשים יום. מאי טעמא, אמר קרא, קדש יהיה יהיה בגימטריא תלתין הוו.

¹⁶ עי' נזיר (לח ע"א): תניא, מנין לרביעית דם שיוצאה משני מתים שהיא מטמאה באהל, שנאמר ועל כל נפשות מת לא יבא.

¹⁷ עי' הערה הקודמת.

¹⁸ עי' שם (מד ע"א): לאביו ולאמו לא יטמא לאביו ולאמו אבל מיטמא הוא למת מצוה.

¹⁹ עי' משנה סנהדרין (פ"ב מ"א): מת לו מת, אינו יוצא אחר המטה, אלא הן נכסין והוא נגלה הן נגלין והוא נכסה ויוצא עמהן עד פתח העיר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר (ויקרא כ"א) ומן המקדש לא יצא.

²⁰ עי' בכורות מ ע"א: שרוע, שנשתרבב לו יריכו.

²¹ עי"ש מג ע"ב: מתני'. אין לו גבינין או אין לו אלא גבין אחד זהו גבן האמור בתורה. רבי דוסא אומר: שגבינין שוכבין, רבי חנינא בן אנטונינוס אומר: שיש לו שני גבין ושתי שדראות. גמי. וגבן דאין לו משמע. ורמינהו. גבן שיש לו גבינין הרבה, אין לו גבינין או אין לו אלא גבין אחד מנין ת"ל: או גבן. אמר רבא: זהו מדרש או גבן.

²² עי' ספרא (אמור פ"ג סי' יב): דק. זה הדוק. חלזון נחש עינו מנין תלמוד לומר או דק. @

I added the gemara.

ועי' (בכורות לח ע"ב): דק תבלול. ת"ר: דק משוקע הרי זה מום, צף אינו מום. והתניא איפכא. לא קשיא, הא בשחור הא בלבן. והא אין מומין בלבן. אלא, הא בדוק לבן, הא בדוק שחור, דאמר רבה בר בר חנה סח

(ישעיה מ כב): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור²³. ותרנום תבלול חילזין, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הבכור חלזון נחש עינב (בכורות לח ע"א)²⁴: גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס (ספרא אמור פ"ג סי' טו), שחין היבש מבפנים ומבחוץ: ילפת. היא חזוית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מבחוץ ויבש מבפנים, שנאמר וּבְגָרְבִּי וּבְחָרְסִי (דברים כח כז), כשסמוך גרב אצל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בבכורות (בכורות מא).²⁵ מרוח אשך. לפי התרגום מריס פחדין, שפחדיו מרוססים, שביצים שלו כתותין. פחדין כמו גידי פחדו ישרגו (איוב מ יז): (כא) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין²⁶: מום בו. בעוד מומו בו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם: (כב) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים. ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים, כך מפורש בזבחים (דף קא ע"ב)²⁷: (כג) אך אל הפרכת. להזות שבע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיצון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (פ"ג סי' י)²⁸: ולא יחלל את מקדשי. שאם עבד, עבודתו מחוללת להפסל (שם סי' יא): (כד) וידבר משה. המצוה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים²⁹. (ב) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנְזַר מֵאַחֲרַי (יחזקאל יד ז), נָזְרוּ אַחֲרַי (ישעיה א ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתן³⁰. (דבר אחר), וינזרו מקדשי בני

לי [ר'] יאשיה דמן אושא: דק שחור משוקע הרי זה מום, צף אינו מום, דק לבן משוקע אינו מום, צף הרי זה מום. וסימניך: ברקא.

²³ עי' ספרא (אמור פ"ג סי' יג): תבלול לבן נכנס בשחור ושחור בלבן ר' יוסי אומר אין המומים בלבן. איזהו תבלול לבן פוסק בסירה ונכנס בשחור.

²⁴ ז"ל: הריס של עין שניקב שנפגם שנסדק הרי בעינו דק תבלול חלזון נחש (עצב) [ועינב] איזהו תבלול לבן הפוסק בסירא ונכנס בשחור שחור נכנס בלבן אינו מום.

²⁵ ז"ל: מתני' ואלו שאין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה חוורור והמים שאין קבועין וחוטין הפנימיות שנפגמו אבל לא שנעקרו ובעל גרב ובעל יבלת ובעל חזוית זקן וחולה ומזוהם ושנעבדה בו עבירה ושהמית אדם ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים וטומטום ואנדרוגינוס לא במקדש ולא במדינה רבי ישמעאל אומר אין לך מום גדול מזה וחכמים אומרים אינו בכור אלא נגזז ונעבד. גמ', וגרב לא, והכתיב גרב באורייתא, וחזוית לא, והכתיב ילפת באורייתא, ותניא גרב זה החרס, ילפת זו חזוית המצרית, ואמר ר"ל למה נקרא שמה ילפת שמלפפת והולכת עד יום המיתה. בשלמא חזוית אחזוית לא קשיא, כאן בחזוית המצרית כאן בחזוית דעלמא, אלא גרב אגרוב קשיא, גרב אגרוב נמי לא קשיא, הא בלח הא ביבש. לח איתסי, יבש לא מיתסי. ולח מיתסי, והכתיב יככה ה' בשחין מצרים וגו', ומדכתיב ובחרס הרי גרב לח אמור, וקאמר אשר לא תוכל להרפא, אלא תלתא הוו, דקרא יבש בין מבפנים בין מבחוץ, דמתני' לח מבחוץ ומבפנים דמצרים יבש מבפנים ולח מבחוץ דכתיב ויהי שחין אבעבעות פורח באדם.

²⁶ עי' ספרא אמור (פ"ג סי' א): אין לי אלא את אילו בלבד מנין לרבות שאר המומים ת"ל מום מום ריבה.

²⁷ ז"ל: מיתבי לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל אם נאמרו קדשי קדשים למה נאמר קדשים קלים ואם נאמרו קדשים קלים למה נאמר קדשי קדשים אילו לא נאמר קדשים קלים הייתי אומר קדשי קדשים הוא דאוכל שהרי הותרו לזר ולהן קדשים קלים לא יאכל ואילו לא נאמרו קדשי קדשים הייתי אומר בקדשים קלים יהא אוכל שהן קלים בקדשי קדשים לא יהא אוכל לכך נאמרו קדשי קדשים ולכך נאמר קדשים קלים.

²⁸ עי' ספרא אמור (פ"ג סי' י): אם נאמר אל הפרכת למה נאמר אל המזבח. ואם נאמר אל המזבח למה נאמר אל המזבח הייתי אומר אל הפרכת שהוא בפנים יהיה פסול אל המזבח שאינו בפנים לא יהיה פסול צריך לומר אל המזבח. ואילו נאמר אל המזבח ולא נאמר אל הפרכת הייתי אומר אל המזבח שהוא כשר לעבודה יהיה פסול. פרוכת שאינה כשירה לעבודה לא יהיה פסול צריך לומר אל המזבח וצריך לומר אל הפרכת.

²⁹ עיי"ש (סי' יב): וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל הזהיר את אהרן על ידי הבנים ואת הבנים על ידי ישראל ואת הבנים זה על ידי זה.

³⁰ עי' שם (פ"ד סי' א): וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו. אין נזירה אלא הפרשה וכן הוא אומר וינזרו מאחרי ויעל גילוליו ואומר נזרו אחר. וינזרו מקדשי בני ישראל על קדשי בני ישראל חייבים על פיגול נותר וטמא ואין חייבים על קדשי העכו"ם משום פיגול נותר וטמא. קדשי בני ישראל אין לי אלא קדשי בני ישראל קדשי עצמן מנין תלמוד לומר אשר הם מקדשים לי אני ה' לרבות את כולה.

ישראל אשר הם מקדישים לי, ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו³¹: אשר הם מקדשים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן³²: (ג) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע (ויקרא יב ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בצו את אהרן שתי כריתות זו אצל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה³³, וכן נדרש בת"כ (פ"ד סי' 34), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו. ואם תאמר שלש כריתות בטומאת (כהנים) [קדשים] למה, כבר נדרשו במס' שבועות (דף ז ע"א³⁵) אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בבשר הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, ובטהור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה במבילה³⁶: ונכרתה וגו'. יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני³⁷: (ד) (מזרע אהרן – אין לי אלא זרעו גופו מנין תלמוד לומר והוא צרוע (ספרא פ"ד סי' א) שיכול הואיל ומקריב אונן יקריב צרוע זב תלמוד לומר והוא³⁸: עד אשר יטהר – ביאת השמש או אינו אלא טבילה נאמר כאן וטהר ונאמר למטה וטהר (פסוק ז) ובא השמש וטהר מה להלן ביאת שמש אף כאן ביאת שמש³⁹): בכל טמא נפש. במי שנטמא במת: (ה) בכל שרץ אשר יטמא לו. כשיעור הראוי לטמא, כבעדשה⁴⁰: או באדם. במת (ספרא פ"ד סי' ד): אשר יטמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית⁴¹: לכל טומאתו. לרבות נוגע

³¹ עי' זבחים (טו ע"ב): זר מנלן, דתני לוי דבר אל אהרן ואל בניו לאמר וינזרו מקדשי בני ישראל וגו'. בני ישראל למעוטי מאי, אילימא למעוטי נשים קרבן נשים בטומאה קרב, אלא למעוטי עובדי כוכבים, השתא ציץ לא מרצה וכו' בטומאה קרב, אלא הכי קאמר, וינזרו מקדשי, בני ישראל ולא יחללו. עי' הערה הקודמת.

³² עי' זבחים (לג ע"ב): אזהרה לאוכל בשר קודש דאיתמר אזהרה לאוכל בשר קודש מנין ריש לקיש אמר בכל קודש לא תגע רבי יוחנן אמר תני ברדלא אתיא טומאתו מביאת מקדש מה להלן ענש והזהיר אף כאן ענש והזהיר טמא שנגע בקודש מדאפקה רחמנא בלשון נגיעה אזהרה לאוכל מדאיתקש קודש למקדש. תניא כוותיה דריש לקיש, בכל קודש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא לנוגע, תלמוד לומר בכל קודש לא תגע.

³³ ז"ל: יכול יהיו חייבים עליו מיד תלמוד לומר אשר יקריב. אמר רבי אלעזר וכי יש נוגע חייב אם כן למה נאמר אשר יקרב עד שיכשר ליקרב. את שיש לו מתירים עד שיקרבו מתירים. את שאין לו מתירים עד שיקדש בכלי.

³⁴ ז"ל: אמר רבא שלש כריתות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לטומאה הכתובה בתורה סתם ואיני יודע מה היא הוי אומר טומאת קודש ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי תנהו ענין לטומאת מקדש והאי מיבעי ליה לכדדרי אבהו דאמר רבי אבהו שלש כריתות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לדברים שאינן נאכלין ולר"ש דאמר דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה לאיתויי חטאת הפנימית.

³⁵ עי' זבחים (מג ע"ב): וטומאתו עליו בטומאת הגוף הכתוב מדבר. אתה אומר: בטומאת הגוף, או אינו אלא בטומאת בשר. נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו (עליו) [בן], מה להלן בטומאת הגוף הכתוב מדבר, אף כאן בטומאת הגוף הכתוב מדבר. ר' יוסי אומר: הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים ונאמרה טומאה בלשון יחיד, בטומאת הגוף הכתוב מדבר. רבי אומר: ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר. אחרים אמרו: וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו, יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו.

³⁶ עי' (ספרא פ"ד סי' י): ונכרתה הנפש ההיא. יכול מצד זה לצד זה ת"ל מלפני אני ה' בכל מקום אני. ³⁷ עי' ילקוט שמעוני תורה (רמז תרלד): זרע אהרן אין לי אלא זרע של אהרן אהרן עצמו מנין, ת"ל הוא. צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר אוכלין ישראל במעשר טבולי יום אהרן ובניו מנין. ודין הוא ומה אם ישראל שאין אוכלין בתרומה במעורבי שמש הרי הם אוכלים המעשר טבולי יום, אהרן ובניו שאוכלין בתרומה במעורבי השמש אינו דין שיהיו אוכלין במעשר טבולי יום, נמצאו ישראל מן הכתוב אהרן ובניו מק"ו. { @*## אמנם דיבור זה והבא לא מופיעים בדפוס ראשון של רש"י }

³⁸ עי' ספרא (אמור פ"ד סי' ב): עד אשר יטהר. יכול עד שיבוא במים תלמוד לומר ובא השמש וטהר. ומה טהרה האמורה למטן ביאת שמש אף כאן ביאת שמש.

לא מופיע בדפ"ר. @.....

³⁹ עי' חגיגה (יא ע"א): בהם, יכול בכולן תלמוד לומר מהם. יכול במקצתן תלמוד לומר בהם, הא כיצד. עד שיגיע במקצתו שהוא ככולו. שיערו חכמים כבעדשה, שכן חומט תחלתו כבעדשה.

⁴⁰ עי' ספרא (אמור פרשה פ"ד סי' ד): אשר יטמא לו, לרבות את השיעורים.

בזב, וזבה, נדה, ויולדת (ספרא פ"ד סי' ד): (ו) נפש אשר תגע בו. באחד מן הטמאים הללו: (ז) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ביבמות (עד): בתרומה, שמותר לאכלה בהערב השמש⁴²: (מן הקדשים. ולא כל הקדשים⁴³): (ח) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטמאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה בבית הבליעה, אסור לאכול בקדשים⁴⁴, וצריך לומר וטרפה, מי שיש במינו טרפה, יצא נבלת עוף טמא שאין במינו טרפה⁴⁵: (ט) ושמרו את משמרת. מלאכול תרומה בטומאת הגוף (סנהדרין פג ע"א): ומתו בו. למדנו שהיא מיתה בידי שמים (שם): (י) לא יאכל קדש. בתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר בה (שם פג): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק. ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היובל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, בא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדונו לאכול בתרומתו (יבמות ע): (יא) וכהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו⁴⁶: ויליד ביתו. אלו בני השפחות. ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור בביתך וגו' בספרי (קרח קיז): (יב) לאיש זר. ללוי וישראל (ספרא פ"ה סי' ו): (יג) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים⁴⁷: וכל זר לא יאכל בו. לא בא אלא להוציא את האונן שמותר בתרומה, זרות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח): (יד) כי יאכל קדש. תרומה⁴⁸: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה⁴⁹: (טו) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים: (טז) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון, באכלם את קדשיהם, שהוברלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. (ואונקלוס שתרגם בְּמִיכָלְהוֹן בְּסוֹאֲבָא, שלא לצורך תרגמו כן): והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי (ישמעאל) [שמעון] דורש בתורה שמדברים באדם עצמו, וכן פִּיּוֹם מְלֵאת יְמֵי נְזָרוֹ יָבִיא אֹתוֹ (במדבר ו יג), הוא יביא את עצמו, וכן וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגֵיא (דברים לד ו), הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא

⁴² ז"ל: : אוכל בקדשים מנא לן אמר רבא אמר רב חסדא תלתא קראי כתיבי כתיב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים הא רחץ טהור וכתוב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וכתוב וכפר עליה הכהן וטהרה הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים.

⁴³ עי' ירושלמי ערלה (פ"ב ה"א): ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. יש לך קדשים שאינו אוכל בהן, פרט לעירובין וליתר ממאה.

⁴⁴ עי' חולין (ק ע"ב): תניא ר' יהודה אומר יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא בגדים בבית הבליעה תלמוד לומר נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבלה אלא משום בל תאכל מאה.

⁴⁵ עי' זבחים (סט ע"ב): א"ר יוסי ברבי אבין ר"מ קרא אשכח וקדרש זאת תורת הבהמה והעוף וכי באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה בהמה מטמאה במגע ובמשא עוף אינו מטמא במגע ובמשא עוף מטמא בגדים אבית הבליעה בהמה אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה אלא לומר לך מה בהמה דבר שמכשירה לאכילה מטהר טריפתה מטומאתה אף עוף דבר שמכשיר באכילה מטהר טריפתו מטומאתו ור' יהודה מ"ט קרא אשכח וקדרש נבלה טריפה אמר רבי יהודה טריפה למה נאמרה אם טריפה חיה הרי נבילה אמורה אם טריפה אינה חיה הרי היא בכלל נבילה אלא להביא טריפה ששחטה שמטמאה.

⁴⁶ עי' ספרא (אמור פ"ה סי' א-ב): מנין לכהן שנשא אשה וקנה עבדים שיאכלו בתרומה תלמוד לומר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו. מנין לאשה שקנתה עבדים ועבדים שקנו עבדים שיאכלו בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה קנין אף קנינו שקנה קנין אוכל. יכול אפילו קנה עבד עברי יאכל בתרומה תלמוד לומר כסף יצא עבד עברי שאין כסף.

⁴⁷ עי' יבמות (פז ע"א): מתני'. בת כהן שנישאת לישראל, לא תאכל בתרומה. מת ולה הימנו בן, לא תאכל בתרומה. נישאת ללוי, תאכל במעשר. מת ולה הימנו בן, תאכל במעשר. נישאת לכהן, תאכל בתרומה. מת ולה הימנו בן, תאכל בתרומה. מת בנה מכהן, לא תאכל בתרומה. מת בנה מלוי, לא תאכל במעשר. מת בנה מישראל, חוזרת לבית אביה. ועל זו נאמר (ויקרא כ"ב) ושבא אל בית אביה כנעוריה, מלחם אביה תאכל.

⁴⁸ עי' כתובות (כה ע"א): כתיב אשר לא יאכלו מקדש הקדשים מקדש הקדשים הוא דלא אכול הא בתרומה דאורייתא אכול ה"ק לא במידי דאיכרי קדש דכתיב וכל זר לא יאכל קדש ולא במידי דאיכרי קדשים דכתיב ובת כהן כי תהיה לאיש זר וכו'.

you erased this, but it think the gemara needs a word or two@

⁴⁹ עי' בבא מציעא נד ע"א: מהו שיתחלל על הקרקע תרומה אינה משתלמת אלא מן החולין דרחמנא אמר ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש.

לב⁵⁰:
שלישי

(יה) נדריהם. הרי עלי (קנים פ"א מ"א): נדבותם. הרי זו (שם): (יט) לרצנכם. הביאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל בעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל במום, אלא בחסרון אבר⁵¹: (כא) לפלא נדר. להפריש בדיבורו: (כב) עורת. שם דבר של מום ערוץ בלשון נקבה, שלא יהא בו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנסדק או שנפגם, וכן שפתו שנסדקה או נפגמה⁵²: יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזזית, וכן ילפת, ולשון ילפת כמו וילפת שמשוץ (שופטים טז כט), שאחווה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה⁵³: לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אוהרת הקמרתן: (כג) שרוע. אבר גדול מחבירו⁵⁴: וקלוט. פרסותיו קלוטות⁵⁵: נדבה תעשה אתו. לבדק הבית (תמורה ו ע"א): ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש בא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח⁵⁶: (כד) ומעוך וכתות ונתוק וזכרות. בביצים או בגיד⁵⁷: מעוך. ביציו מעוכין ביד: כתות. כתושים יותר ממעוך: נתוק. תלושין ביד עד שנפסקו חוטים שתלויים בהן, אבל נתונים הם בתוך הכיס, והכיס לא נתלש: זכרות. כרותין בכלי ועודן בכיס: (ומעוך. תרגומו ודמריס, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודרסיס, כמו הבית הגדול רסיסים (עמוס ו יא), בקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום בהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם⁵⁸, שאי אפשר לומר לא נצטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ⁵⁹: (כה) ומיד בן נכר. נכרי שהביא קרבן ביד כהן להקריבו לשמים, לא תקריבו לו בעל מום. ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בבמה שבשדות, אבל על המזבח שבמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים נדרים

⁵⁰ ז"ל: יביא אותו. אחרים מביאים אותו והלא הוא מביא את עצמו. זה אחת משלשה אתים שהיה ר' ישמעאל דורש בתורה. כיוצא בו אתה אומר והשיאו אותם עון אשמה וכי אחרים משיאים אותם והלא הם משיאים את עצמם. כיוצא בו אתה אומר דברים לד ויקבור אותו בגיא וכי אחרים קברו אותו והלא הוא קבר עצמו. אף כאן אתה אומר יביא אותו הוא יביא את עצמו ואין אחרים מביאים אותו.

⁵¹ עי' ספרא (אמור פ"ז סי' ב): תמים זכר בבקר ובכשבים ובעזים. תמות וזכרות ובהמה ואין תמות וזכרות בעופות. יכול שיבש גפה ושניסמת עינה ושנקטעה רגלה. תלמוד לומר מן העוף ולא כל העוף.

⁵² עי' שם (סי' יב): חרוץ ריס של עינו שניקב שנפגם. ושנסדק. שפתו שנקבה ושנפגמה ושנסדקה. וכן עי' בכורות לח ע"א וע"ב.

⁵³ עי' בכורות (דף מא ע"א): גרב זה החרס, ילפת זו חזזית המצרית, ואמר ר"ל: למה נקרא שמה ילפת שמלפפת והולכת עד יום המיתה. בשלמא חזזית אחזזית לא קשיא, כאן בחזזית המצרית, כאן בחזזית דעלמא, אלא גרב אגרב קשיא. גרב אגרב נמי לא קשיא, הא בלח, הא ביבש. לח איתסי, יבש לא מיתסי. ולח מיתסי. והכתיב: יככה ה' בשחין מצרים וגו', ומדכתיב ובחרס הרי גרב לח אמור, וקאמר אשר לא תוכל להרפא. אלא: תלתא הוו, דקרא יבש בין מבפנים בין מבחוץ, דמתני' לח מבחוץ ומבפנים, דמצרים יבש מבפנים ולח מבחוץ, דכתיב ויהי שחין (פורח אבעבועות) + מסורת הש"ס: [אבעבועות פורח] + באדם.

⁵⁴ עי' בכורות מ ע"א: שרוע, שנשתרבב לו ירכו.

⁵⁵ עי' ספרא (אמור פ"ז סי' ו): וקלוט פרסת רגלו דומה לשל סוס. פרסת רגלו דומה לשל חמור.

⁵⁶ עי' ספרא (אמור פ"ז סי' ו): נדבה תעשה אותו [בעל מום] לבדק הבית. ומנין אף לנדר תלמוד לומר ולנדר. יכול על המזבח תלמוד לומר לא ירצה. אין לי אלא נדר לנדבה מנין. תלמוד לומר ולנדר ולנדבה לא ירצה. רבי אומר ממקומו הוא מוכרע שנאמר ולנדר לא ירצה. ואיזה קודש מרצה זה קודש מזבח תלמוד לומר ונרצה לו.

⁵⁷ עי' בכורות (לט ע"ב): ומעוך וכתות ונתוק וזכרות כולן בביצים, דברי רבי יהודה. בביצים ולא בגיד. אימא: אף בביצים, דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כולן בגיד, רבי יוסי אומר: מעוך וכתות אף בביצים, נתוק וזכרות בגיד אין, בביצים לא.

⁵⁸ עי' חגיגה (יד ע"ב): שאלו את בן זומא מהו לסרוסי כלבא אמר להם ובארצכם לא תעשו כל שבארצכם לא תעשו.

⁵⁹ עי' יבמות (ו ע"ב): שבת חובת הגוף היא וחובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוץ לארץ. ועי' קידושין (לו ע"ב): מתני'. כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ, ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ,

ונדבות כישראל⁶⁰: משחתם. חבולֶהוּן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם⁶¹: (כז) כי יולד. פרט ליוצא דופן (חולין לח:): (כח) אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הבת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן⁶²: אתו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע (חולין פב:): (כט) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שתהא לרצון לכם, ומהו הרצון: (ל) ביום ההוא יאכל. (לא) בא להזהיר אלא שתהא שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכול למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול, לא יהא לכם לרצון. דבר אחר, לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים⁶³, ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שתהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן⁶⁴: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שתהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וּבֶשֶׁר זָבַח תֹּדֶת שְׁלָמֶיךָ וְגו' (ויקרא ז טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר, ואל יקל בעיניך: (לא) ושמרתם. זו המשנה⁶⁵: ועשיתם. זה המעשה⁶⁶: (לב) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרֵי מְזִידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו⁶⁷, [אמר קדש] מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס, שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מַלְכָא וְגו' (דניאל ג יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וְגו'⁶⁷: (לג) המוציא אתכם. על מנת כן⁶⁸: אני ה'. נאמן לשלם שכר⁶⁹:

רביעי

(ב) דבר אל בני ישראל וְגו' מועדי ה'. עֲשֵׂה מוֹעֲדוֹת שִׁיחֵי יִשְׂרָאֵל מְלוֹמְדִין בהם, שמעברים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים⁷⁰: (ג) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל

⁶⁰ עי' ספרי (שלח קז): כל האזרח יעשה ככה את אלה למה נאמר לפי שהוא אומר ומעוך וכתות ונתוק וכרות וְגו' ומיד בן נכר לא תקריבו וְגו' (ויקרא כב כה) אלה אי אתה מקבל מהם אבל אתה מקבל מהם תמימים. ועי' חולין יג ע"ב: תניא: איש מה ת"ל איש איש. לרבות העובדי כוכבים, שנודדים נדרים ונדבות כישראל.

⁶¹ עי' ספרא (פ"ז סי' יב): לא ירצו לכם. מלמד שאין מרצים.

⁶² עי' חולין (עח ע"ב): תניא אותו ואת בנו נוהג בנקבות ואינו נוהג בזכרים חנניה אומר נוהג בין בזכרים ובין בנקבות.

⁶³ עי' חולין יג ע"א: בעא מיניה שמואל מרב הונא: מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול. שנאמר: ושחט את בן הבקר, שתהא שחיטה לשם בן בקר. אמר לו: זו בידינו היא, לעכב מנין. אמר ליה לרצונכם תזבחוהו, לדעתכם זבוחו.

⁶⁴ עי' ספרא (אמור פ"ט סי' א): וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו ביום ההוא יאכל שאין ת"ל. אלא אם אינו ענין לאכילה תניהו ענין לזביחה. אף תחילת זביחתו לא תהיה אלא על מנת לאכול ליום אחד.

⁶⁵ עי' שם (סי' ג): ושמרתם זו משנה ועשיתם זו המעשה וכל שאינו במשנה אינו במעשה. ושמרתם את מצות ה' ועשיתם אותם ליתן שמירה ועשייה במצות.

⁶⁶ עי' הערה הקודמת.

⁶⁷ עי' ספרא (אמור פ"ט סי' ד-ה): ולא תחללו שומע אני ממשמע שנאמר ולא תחללו אמור קדש וכשהוא אומר ונקדשתי מסור את עצמך וקדש שמי. יכול ביחיד תלמוד לומר בתוך בני ישראל המרובים. מיכן אמרו כל המוסר עצמו על מנת לעשות לו נס אין עושין לו נס. ושלא לעשות לו נס. שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שאמרו לנבוכדנצר לא חשחין אנחנו על דנא פתגם להתבותך. הן איתי אלהנא די אנחנו פלחין יכיל לשיזבונתא מן אתון נורא יקידתא ומן ידך מלכא ישיזב. והן לא ידיע ליהוי לך מלכא דלא להך לית אנן פלחין ולצלם דדהב דהקמת לא סגדין. וכשתפס מרינוס את פפוס ואת לולינינוס אחיו בלידקיא אמר להם אם אתם מעמן של חנניה מישאל ועזריה יבוא אליכם ויציל אתכם מידי ואמרו לו חנניה מישאל ועזריה כשרים היו. ונבוכדנצר היה הגון שיעשה נס על ידו אבל אתה מלך רשע אתה. ואין אתה הגון שיעשה נס על ידך. ואנו מחוייבי מיתה (עד) לשמים ואם אין אתה הורגינו. הרבה מזיקים לפני המקום הרבה דובים הרבה אריות הרבה נמרים הרבה נחשים שרפים הרבה עקרבים שיפגעו בנו אלא סוף שהמקום עתיד לתבוע דמינו מידך. אמרו לא נסע משם עד שבאו עליו דיופלי מרומי והוציאו את מוחו בבקעיות.

⁶⁸ עי' שם (סי' ו): תני הוצאתי אתכם מארץ מצרים, על תני שתמסרו עצמיכם לקדש את שמי להיות לכם לאלהים, על כרחכם, אני ה', אני נאמן לשלם שכר.

⁶⁹ עי' הערה הקודמת.

⁷⁰ עי' ספרא (אמור פ"ט סי' א) ומנין שמעברים את השנה על הגליות שגלו ועדין לא הגיעו תלמוד לומר בני ישראל מועדי ה' עשה את המועדות שיעשו אותם כל ישראל.

המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות⁷¹: (ד) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר פְּעֹבֹר שָׁנָה, וכאן מדבר בקדוש החדש (ספרא פ"י סי' א'): (ה) בין הערבים. משש שעות ולמעלה⁷²: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח: (ח) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים בפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה (מנחות מט.⁷³): והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, הִבְאִי אילים, ואם אין פרים ואילים, הִבְאִי כבשים⁷⁴: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שבוע של ימים, שמינינ"א בלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה וצורך, שיש חסרון כים בבטלה שלהן, כגון דבר האבד, כך הבנתי מתורת כהנים⁷⁵, דקתני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו': (י) ראשית קצירכם. שתהא ראשונה לקציר: עמר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וַיִּמְדוּ בְּעֶמֶר (שמות טז יח): (יא) והניף. כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור מללים רעים⁷⁶: לרצונכם. אם תקריבו[ו] כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו⁷⁷: (יב) ועשיתם. כבש. חובה לעומר הוא בא: (יג) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים⁷⁸:

⁷¹ עי' שם (סי' ז): ומה ענין שבת לענין מועדות אלא ללמד שכל המחלל את המועדות מעלים עליו כאלו חילל את השבתות. וכל המקיים את המועדות מעלים עליו כאילו קיים את המועדות ואת השבתות.
⁷² עי' ספרא שם (פ"א סי' א) ובחודש הראשון בארבעה עשר יום לחודש בין הערבים. יכול משתחך תלמוד לומר יום. אי יום יכול משתי שעות תלמוד לומר בין הערבים. מה בין הערבים מיוחד משפנה יום. אף יום משפנה יום משש שעות ולמעלה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר. או לנו כי פנה יום כי נטו צללי ערב.
⁷³ יש להדגיש שלא מובא שם שזה מבוסס על הפסוק. @
⁷⁴ עי' ספרא אמור (פ"א סי' ה): והקרבתם אשה לה' שבעת ימים מנין אם אין לך פרים הבא אילים. ואם אין לך אילים הבא כבשים. ואם אין לך בטהרה. הבא בטומאה. ת"ל והקרבתם אשה לה' שבעת ימים יקריבו אשה לה' מכל מקום.
⁷⁵ עי' שם (פ"ב סי' ה-ו): וכל מלאכת עבודה לא תעשו הרי זה בא ללמד על ימי מועד שהם אסורים במלאכה. יכול יהיו אסורים במלאכת עבודה ת"ל הוא אסור במלאכת עבודה ואין ימי מועד אסורים במלאכת עבודה דברי רבי יוסי הגלילי.

BUT LOOK AT n AMAZING@@

ספרא אמור פרשה יב סוף פרק יד אות ח ט

(ח) יכול יהיו אסורים במלאכת עבודה תלמוד לומר הוא, הוא אסור במלאכת עבודה ואין ימי מועד אסורים במלאכת עבודה.

⁷⁶ עי' סוכה (לז ע"ב): תנן התם, שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד הוא עושה, מניח שתי הלחם על גבי שני הכבשין ומניח ידו תחתיהן ומניף ומוליך ומביא מעלה ומוריד, שנאמר אשר הונף ואשר הורם. אמר רבי יוחנן מוליך ומביא למי שהארבע רוחות שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו. במערבא מתנו הכי, אמר רבי חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי ברבי חנינא, מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים.

⁷⁷ עי' מנחות (סו ע"א): רבי יוסי אומר: ממחרת השבת ממחרת יום טוב. אתה אומר: ממחרת יום טוב, או אינו אלא ממחרת שבת בראשית. אמרת. וכי נאמר ממחרת השבת שבתוך הפסח. והלא לא נאמר אלא ממחרת השבת, דכל השנה כולה מלאה שבתות, צא ובדוק איזו שבת. ועוד, נאמרה שבת למטה ונאמרה שבת למעלה, מה להלן רגל ותחילת רגל, אף כאן רגל ותחילת רגל. @
 Should we bring both

עי' ספרא (אמור פ"ב סי' א-ד): וספרתם לכם כל אחד ואחד. ממחרת השבת ממחרת יום טוב. יכול ממחרת שבת בראשית. אמר ר' יוסי ברבי יהודה כשהוא אומר עד ממחרת השבת בשביעית תספרו חמשים יום כל ספירתם לא יהיה אלא חמשים יום. אם אומר את ממחרת שבת בראשית פעמים שאתה מונה חמשים ואחד חמשים ושתיים חמשים ושלוש חמשים וארבעה חמשים וחמשה חמשים וששה. הא מה אני מקיים ממחרת השבת ממחרת יו"ט. ר' יהודה בן בתירה אומר ממחרת השבת. ממחרת יו"ט. יכול ממחרת שבת בראשית כשהוא אומר שבעה שבועות תספור לך ספירה שהיא תלויה בב"ד יצאה שבת בראשית שאינה תלויה בב"ד שספירתה בכל אדם. ר' יוסי אומר ממחרת השבת ממחרת יו"ט. יכול ממחרת שבת בראשית וכי נאמר ממחרת שבת בפסח והלא לא נאמר אלא ממחרת שבת והלא כל השנה מליאה שבתות צא וחשוב מאיזו שבת נאמר כאן ממחרת שבת ונאמר למטה ממחרת שבת. מה מחרת שבת אמור למטן רגל ותחילת רגל אף ממחרת שבת אמור כאן רגל ותחילת רגל.

⁷⁸ עי' מנחות (פט ע"ב): תנו רבנן, ומנחתו שני עשרונים לימד על כבש הבא עם העומר שמנחתו כפולה. יכול כשם שמנחתו כפולה כך יינו כפול, תלמוד לומר ונסכו יין רביעית ההין. יכול לא יהא יינו כפול שאינו

(יד) וקלי. קמה עשוי מכרמל רך שמייבשין אותו בתנור: וברמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיתכם. נחלקו בו חכמי ישראל, יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה, משכבשו וחלקו⁷⁹: (טו) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב⁸⁰: תמימת תהינה. מלמד שמתחיל ומונה מבערב, שאם לא כן אינן תמימות (מנחות סו.): (טז) השבת השביעת. כתרנומו שבועתא שביעתא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום⁸¹: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ביום החמשים תקריבוהו. ואומר אני זהו מדרשו⁸², אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא [ופשוטו עד קאי אתרוויהו אממחרת וחמשים ופרושי מפרש עד ולא עד בכלל]: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהובאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא באה מן השעורים⁸³: (יז) ממושבתיתכם. ולא מחוצה לארץ (מנחות פג.): לחם תנופה. לחם תרומה, המורם לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הבאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד.): (יח) על הלחם. בגלל הלחם, חובה ללחם (שם מה ע"ב): ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל בהמה בפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וב' עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו ד"ז ט"ז): (יט) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעצמן ואלו לעצמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין⁸⁴: (כ) והניף הכהן אתם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים, יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים (ספרא פי"ג ס"ח):

נבלל עם מנחתו אבל יהא שמנו כפול שנבלל עם מנחתו, ת"ל ונסכו, כל נסכו לא יהו אלא רביעית. מאי תלמודא, אמר רבי אלעזר כתיב ונסכה וקרינן ונסכו. כיצד, נסכה דמנחה כנסכו דין מה יין רביעית אף שמן נמי רביעית...

⁷⁹ עי' קידושין לז ע"א: אף על גב דאיכא למימר חובת קרקע היא אבל חדש בארץ אין בחוץ לארץ לא מאי טעמא מושב לאחר ירושה וישיבה משמע ואתא ר"א למימר אף חדש נוהג בין בארץ בין בחוץ לארץ מאי טעמא, מושב בכל מקום שאתם יושבים.
⁸⁰ עי' לעיל הערה 77.

⁸¹ עי' שם (ס"ח) תספרו חמשים יום יכול יספור חמשים ויקדש חמשים ואחד ת"ל שבע שבתות תמימות תהינה. אי שבע שבתות תמימות תהינה יכול יספור ארבעים ושמונה ויקדש יום ארבעים ותשעה ת"ל תספרו חמשים יום הא כיצד מנה ארבעים ותשעה וקדש יום חמשים כיובל.

⁸² עי' ספרי במדבר (פינחס קמה): וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' למה נאמר לפי שהוא אומר עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום (ויקרא כ"ג טז) [מנה חמשים והקריב מנחה בחמשים אתה אומר מנה חמשים והקריב מנחה בחמשים או] מנה חמשים והקריב מנחה בחמשים ואחד ת"ל וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' ועדיין אני אומר עשה יום טוב בחמשים ואחד והקריב מנחה בחמשים תלמוד לומר בשבועותיכם מקרא קודש הא אין עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון מנה חמשים והקריב מנחה בחמשים.

⁸³ עי' ספרא (אמור פ"ב ס"ט): והקרבתם מנחה חדשה לה', שתהא חדשה לכל המנחות. אין לי אלא מנחת חטים, מנחת שעורים מנין, כשהוא אומר וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם, אם אינו ענין למנחת חטים תנהו ענין למנחת שעורים.

⁸⁴ עי' מנחות (מה ע"ב): מתני'. הפר והאילים והכבשים והשעיר אין מעכבין את הלחם ולא הלחם מעכבין את הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבין את הלחם דברי ר"ע אמר ר"ש בן ננס לא כי אלא הכבשים מעכבין את הלחם והלחם אינו מעכב הכבשים שכן מצינו כשהיו ישראל במדבר מ' שנה קרבו כבשים בלא לחם אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם אמר ר"ש הלכה כדברי בן ננס אבל אין הטעם כדבריו שכל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר וכל האמור בתורת כהנים אין קרב במדבר משבאו לארץ קרבו אלו ואלו מפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם מפני שהכבשים מתירין את עצמן ולא הלחם בלא כבשים שאין לו מי יתירנו. גמ'. תנו רבנן והקרבתם על הלחם חובה על הלחם שבעת כבשים תמימים אף על פי שאין לחם א"כ מה ת"ל על הלחם מלמד שלא נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם דברי ר' טרפון. ר"ע אומר יכול הן הן כבשים האמורים כאן הן הן כבשים האמורים בחומש הפקודים אמרת כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הן אלא הללו באין בגלל עצמן והללו באין בגלל לחם נמצא מה שאמור בחומש הפקודים קרב במדבר ומה שאמור בתורת כהנים לא קרב במדבר ודלמא פרים ואילים לא אינהו הא כבשים אינהו נינהו מדהני אישתנו הני נמי דאחריני ופרים ואילים ממאי דאישתנו דלמא הכי קאמר רחמנא אי בעי פר ושני אילים ליקרב אי בעי שני פרים ואיל אחד ליקרב מדאישתני סדרן ש"מ אחריני נינהו.

קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזקק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים: (כב) ובקצרכם. חזר ושנה, לעבור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב (ליתנם) [ליתנה] באמצע הרגלים, פסח ועצרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך) שכל הנותן לקט שכחה ופאה (לעני) [ומעשר עני] כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש (והקריב קרבנותיו בתוכו)⁸⁵ [ומקריב קרבנות לתוכו], וכל שאינו נותן כראוי מעלין עליו כאילו בית המקדש ואינו מקריב קרבנותיו לתוכו]: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

חמישי

(כד) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות⁸⁶, לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל⁸⁷: (כה) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים: (כז) אך. כל אכין ורקין שבתורה מיעוטינן⁸⁸, מכפר הוא לשבים ואינו מכפר לשאינם שבים⁸⁹: [והקרבתם אשה – המוספין האמורין בחומש הפיקודים]. (ל) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואינו יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אבדן (ספרא פי"ד סי' ד): (לא) כל מלאכה וגו'. לעבור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום:

ששי

(לה) מקרא קדש. [ביוה"כ] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה⁹⁰: (לו) עצרת הוא. עצרתי אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם⁹¹: כל מלאכת עבודה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשה יש חסרון כים

⁸⁵ עי' ספרא (אמור פי"ג סי' יב) ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקוצרך, ולקט קצירך לא תלקט. א"ר אורדימס ברבי יוסי וכי מה ראה הכתוב ליתנה באמצע הרגלים פסח ועצרת מיכן וראש השנה ויה"כ מיכן. אלא ללמד שכל מי שהוא מוציא לקט שכחה ופיאה ומעשר עני מעלים עליו כאילו בית המקדש קיים והוא מקריב קרבנותיו לתוכו. וכל מי שאינו מוציא לקט שכחה ופיאה ומעשר עני מעלים עליו כאילו בית המקדש קיים ואינו מקריב קרבנותיו לתוכו.

⁸⁶ עי' ראש השנה (לב ע"א): ומנין שאומרים מלכיות זכרונות ושופרות. רבי אליעזר אומר: דכתיב שבתון זכרון תרועה מקרא קדש. שבתון זה קדושת היום, זכרון אלו זכרונות, תרועה אלו שופרות, מקרא קדש קדשהו בעשיית מלאכה. אמר לו רבי עקיבא: מפני מה לא נאמר שבתון שבות, שבו פתח הכתוב תחילה. אלא: שבתון קדשהו בעשיית מלאכה, זכרון אלו זכרונות, תרועה אלו שופרות, מקרא קדש זו קדושת היום. ⁸⁷ עי' ראש השנה (טז ע"א): אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני. ⁸⁸ עי' ירושלמי ברכות (פ"ט ה"ה): נחמיה עימסוני שימש את רבי עקיבא עשרים ושנים שנה, ולמדו אתים וגמים ריבויין, אכין ורקין מיעוטיין.

⁸⁹ עי' שבועות (יג ע"א): תניא: יכול יהא יוה"כ מכפר על שבים ועל שאינן שבים. ודין הוא: הואיל וחטאת ואשם מכפרין ויום הכפורים מכפר, מה חטאת ואשם אין מכפרין אלא על השבים, אף יוה"כ אין מכפר אלא על השבים. מה לחטאת ואשם שאין מכפרין על המזיד כשוגג, תאמר ליוה"כ שמכפר על המזיד כשוגג. הואיל ומכפר על המזיד כשוגג, יכפר על שבים ועל שאינן שבים. תלמוד לומר: אך, חלק.

⁹⁰ עי' מכילתא בא (מסכתא דפסחא ט): ביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש ארעם במאכל ובמשתה ובכסות נקיה אין לי אלא יום טוב הראשון והאחרון שהם קרויין מקרא קודש חולו של מועד מנין ת"ל (ויקרא כג לז) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש.

⁹¹ עי' פסיקתא דרב כהנא (פיסקא כח): ולמה היא סמוכה לחג, א"ר יהושע בן לוי למה הדבר דומה, למלך שהיו לו בנים הרבה, מהם נושאים במקום רחוק, מהם נושאים במקום קרוב, כשהיו מבקשים אותם שהיו נושאים במקום קרוב באין אצלו, וכשהיו מבקשים לילך היה מנוחם. למה כן, שהדרך קרובה ובכל יום שהם מבקשים לילך ולחזור היו הולכים ובאין, אבל אותם שהיו נושאים במקום רחוק באין אצלו וכשהיו מבקשים לילך היה כובשן עוד יום אחד אצלו. כך בפסח ימי הקיץ והם עולין בעצרת לירושלם אחר חמשים יום, אבל עכשיו אחר החג ימות הגשמים הן והדרכים טרחות. לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא עד שהם כאן יעשו את העצרת הוי ביום השמיני עצרת תהיה לכם (במדבר כט לה).

ועי' שם: א"ר פינחס בן חמ' שבעים פרים היו שהיו ישראל מקריבין בחג כנגד שבעים אומות העולם שישבו בשלווה. וכן היה ר' ברכיה מחשבן ביום הראשון שלשה עשר ובשביעי שבעה הרי עשרים, ביום השני שנים עשר ובששי שמונה הרי עשרים, ביום השלישי עשתי עשר ובחמישי תשעה הרי עשרין, וביום הרביעי עשרה הרי שבעים. א' הק' בניי כל ימי החג אנו סורחין עם האורחים, אנו ואתם נסעוד היום הזה.

בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא⁹²: (לו) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה⁹³: דבר יום ביומו. חוק הקצוב בחומש הפקודים (מגילה דף כ ע"ב): דבר יום ביומו. הא אם עבר (יומו) [זמן], בטל קרבנו⁹⁴: (לט) אך בחמשה עשר יום תחגו. (קרבן) [קרבן] שלמים לחגיגה. יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שבעה⁹⁵: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנצטוו לעיבד את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף (ספרא אמור פט"ו סי' ו): תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה יביא בזה, יכול יהא מביאן כל שבעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד במשמע ולא יותר, ולמה נאמר שבעה, לתשלומין (חגיגה ט): (מ) פרי עץ הדר. עץ שטעם עזו ופריו שוה⁹⁶: הדר. הדר באילנו משנה לשנה, וזהו

ועי' שם: א"ר אלכסנדרי למלך שבאת לו שמחה, כל שבעת ימי המשתה היה בנו של מלך טרוח עם האורחים, וכיון שיצאו שבעת ימי המשתה אמר המלך לבנו, בני יודע אני שכל שבעת ימי המשתה היית טרוח עם האורחים, ועכשיו אני ואתה נשמח יום אחד ואיני מטריח עליך הרבה אלא תרנגול אחד וליטרא אחת של בשר, כך כל שבעת ימי המשתה ישר' עסוקים בקורבנותיה' של אומות העולם, דא"ר פנחס כל אותן שבעים פרים שהיו ישר' מקריבין בחג כנגד שבעים אומות העולם שלא יצא העולם מהם, מה טעמ', תחת אהבתי ישטונני ואני תפילה (תהלים קט ד), בטוחים אנו בתפילה, וכיון שיצאו שבעת ימי החג א' הקדוש ברוך הוא לישר' בניי יודע אני שכל שבעת ימי החג הייתם עסוקי' בקרבנותיהם של אומות העולם ועכשיו אני ואתם נשמח יחד ואיני מטריח עליכם הרבה אלא פר אחד איל אחד, וכיון ששמעו ישר' כך התחילו מקלסין להקב"ה ואו' זה היום עשה י"י נגילה ונשמחה בו (תהלים קיח כד).

⁹² עי' חגיגה (יח ע"א): תנו רבנן את חג המצות תשמר שבעת ימים לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך קל וחומר ומה ראשון ושביעי שאין קדושה לפנייהן ולאחריהן אסור בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש קדושה לפנייהן ולאחריהן אינו דין שיהא אסור בעשיית מלאכה ששת ימי בראשית יוכיחו שיש קדושה לפנייהן ולאחריהן ומותרין בעשיית מלאכה מה לששת ימי בראשית שאין בהן קרבן מוסף תאמר בחולו של מועד שיש בו קרבן מוסף ראש חדש יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה מה לראש חדש שאין קרוי מקרא קדש תאמר בחולו של מועד שקרוי מקרא קדש הואיל וקרוי מקרא קדש דין הוא שאסור בעשיית מלאכה תניא אידך כל מלאכת עבודה לא תעשו לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה' וגו' במה הכתוב מדבר אם בראשון הרי כבר נאמר שבתון אם בשביעי הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר אלא בחולו של מועד ללמד שאסור בעשיית מלאכה תניא אידך ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' מה שביעי עצור אף ששת ימים עצורין אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששת ימים עצורין בכל מלאכה תלמוד לומר וביום השביעי עצרת השביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה ימים עצורין בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת.

ועי' לעיל הערה @@.75

⁹³ הם ציינו ל: מנחות מד ע"ב: משנה הסולת והשמן אין מעכבין את היין ולא היין מעכבן המתנות שעל המזבח החיצון אין מעכבות זו את זו:

גמרא תנו רבנן ומנחתם ונסכיהם הבא מנחה ואחר כך הבא נסכים רבי אומר זבח ונסכים הבא זבח ואחר כך הבא נסכים ורבי נמי הכתיב ומנחתם ונסכיהם ההוא מיבעי למנחתם ונסכיהם בלילה ומנחתם ונסכיהם אפילו למחר ורבנן נמי הכתיב זבח ונסכים ההוא מיבעי ליה לכדזעירי דאמר זעירי אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח ורבי נמי מיבעי ליה לכדזעירי ורבנן נמי מיבעי להו למנחתם ונסכיהם בלילה ומנחתם ונסכיהם אפי' למחר אלא היינו טעמייהו דרבנן דכתיב עולה ומנחה ורבי נמי הכתיב עולה ומנחה אלא בבאים עם הזבח דל"ע לא פליגי דמנחה ואחר כך נסכים דהכתיב עולה ומנחה כי פליגי בבאין בפני עצמן רבנן סברי מדבאין עם הזבח מנחה ואחר כך נסכים בפני עצמן נמי מנחה ואחר כך נסכים ורבי התם הוא דאידי דאתחיל באכילה גמר לה לכולא מילתא דאכילה אבל בפני עצמן נסכים עדיפי הואיל דמיתאמרא שירה עלייהו:

המתנות שעל מזבח החיצון אין מעכבות זו את זו: עי' מנחות (מד ע"ב): תנו רבנן מנין לכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת שכיפר שנאמר ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך:

@@@

⁹⁴ עי' תמורה (יד ע"א): דבר יום ביומו מלמד שכל היום כשר למוספין. ביומו עבר זמנו אינו חייב באחריותו. ועי' ברכות (כו ע"א): תפלה במקום קרבן היא וכיון דעבר יומו בטל קרבנו.

⁹⁵ עי' ילקוט שמעוני תורה (רמז תרנא): ב"ש אומרים יכול יחוג אדם ביום טוב, ת"ל אך במועד אתה חוגג ואי אתה חוגג ביום טוב. ב"ה אומרים יכול יחוג אדם בשבת ת"ל אך ביום טוב אתה חוגג ואי אתה חוגג בשבת.

⁹⁶ עי' סוכה (לה ע"א): תנו רבנן, פרי עץ הדר, עץ שטעם עזו ופריו שוה, הוי אומר זה אתרוג.

אתרוג⁹⁷: כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (סוכה לב.): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעבותות וכחבלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה⁹⁸: (מב) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כת:): [האזרח – להוציא את הנשים שלא תלמד מט"ו בניסן להיבן בסוכה כבמצה] (מג) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד⁹⁹: שביעי

(ב) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה תצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לצוות את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פו.) ובת"כ (פרשתא יג א)¹⁰⁰: תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח ו), שאינה אלא מיום ליום: (ג) לפרכת העדת. שלפני הארון שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו[הו], על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה היה מתחיל, ובה היה מסיים¹⁰¹: יערך אתו אהרן מערב עד בקר. יערך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה¹⁰², ושיערו חכמים הצי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להם¹⁰³: (ד) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר¹⁰⁴: (ו) שש המערכת. שש חלות המערכה האחת¹⁰⁵: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר, על טהרו

⁹⁷ ע"י שם: רבי אבהו אמר, אל תקרי הדר אלא דבר שדר באילנו משנה לשנה.

⁹⁸ ע"י ירושלמי סוכה (פ"ג ה"ב): כתיב וענף עץ עבות עץ שענפיו חופין את רובו ועולה כמין קליעה ואי זה זה הדס אין תימר זיתא עולה כמין קליעה ואין ענפיו חופין את רובו אין תימר זרונה ענפיו חופות את רובו ואינו עולה כמין קליעה ואי זה זה, זה הדס.

⁹⁹ ע"י סוכה יא ע"ב: כי בסכות הושבתי את בני ישראל ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם.

¹⁰⁰ ז"ל מנחות פו ע"א: משנה שלשה זיתים הן ובהן שלשה שלשה שמנים הזית הראשון מגרגרו בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל ר' יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון [חזר] וטוען בקורה ר' יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות השני מגרגרו בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון טוען בקורה ורבי יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלהו ומנגבו בראש הגג כותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון טוען בקורה רבי יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות.

וז"ל: ספרא (אמור פ"ג סי' א-ג): שמן זית מזיתו. מיכן אמרו ג' זיתים ובו שלשה שלשה שמנים הזית הראשון מגרגרו בראש הזית וכונסו לתוך הבד וטוחנו בריחים ונותנם בסלים וטוענם בקורה. והיוצא מהם ראשון פורקם וטוחנם שנייה היוצא מהם שני וחזר וטחן זה שלישי. הראשון למנורה. והשאר למנחות. הזית השני מגרגרו בראש הגג וכונסו לתוך הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלים. וטוענו בקורה והיוצא מהם ראשון פורקן וטוחנו שנים היוצא מהם שני. חזר וטחן וטען זה שלישי. הראשון למנורה והשאר למנחות. הזית השלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלהו ועושהו תמרה בראש הגג כונסו לבית וטוחנו בריחים ונותנו בסלים וטוענו בקורה והיוצא מהם ראשון פורקן וטוחנו שניה היוצא מהם שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות.

¹⁰¹ ע"י שבת (כב ע"ב): מחוץ לפרוכת העדת יערך וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדות אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים.

¹⁰² ע"י פסחים (נט ע"א): תניא מערב ועד בקר תן לה מדתה שתהא דולקת מערב עד בוקר.

¹⁰³ ע"י מנחות פט ע"א: ושיערו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא איכא דאמרי מלמעלה למטה שיערו ואיכא דאמרי מטה למעלה שיערו מאן דאמר מטה למעלה שיערו התורה חסה על ממונן של ישראל ומאן דאמר מלמעלה למטה שיערו אין עניות במקום עשירות.

¹⁰⁴ ע"י ברייתא דמלאכת המשכן (פרק י'): כיצד מדשנו מעבירם מעל גבי המנורה ומניחם באהל ומקנח בספוג נמצאו כל הכהנים עסוקין בנר אחד דברי ר' מאיר, וחכמי' אומ' לא היו מזיזין ממקומן אלא על גבי מנורה מדשנו שני' על המנורה הטהרה.

¹⁰⁵ ע"י מנחות (צח ע"א): תנו רבנן, אילו נאמר ולקחת סלת ואפית אותה שתים עשרה חלות ושמת אותם שתים מערכות ולא נאמר שש הייתי אומר אחת של ארבע ואחת של שמונה לכך נאמר שש. ואילו נאמר שתים מערכות שש המערכת ולא נאמר שתים עשרה הייתי אומר שלש של שש לכך נאמר שתים עשרה. ואילו נאמר שתים עשרה חלות ומערכות ולא נאמר שתים ושש הייתי אומר שלשה של ארבע לכך נאמר שתים ושש. הא עד שלא יאמרו ג' מקראות הללו לא למדנו, הא כיצד, נותן שתים מערכות של שש

של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן¹⁰⁶: (ז) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני בזיכי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקמרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה, בקומץ שהוא אזכרה למנחה: (ט) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (י) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה, מבית דינו של משה יצא מחוייב, בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו איש על דגלו כאתת לבית אבתם (במדבר ב ב) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף¹⁰⁷: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגנו) משה¹⁰⁸: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר¹⁰⁹: וינצו במחנה. על עסקי המחנה¹¹⁰: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מִטַע אהלו¹¹¹: (יא) ויקב. כתרנומו ופריש, שנקב שם המיוחד וגדף, והוא שם המפורש ששמע מסיני¹¹²: ושם אמו שלומית בת דברי. שבחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו, לומר, שהיא לבדה היתה [בהם] זונה¹¹³: שלומית. דְהָוּת פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת בדברים, שואלת בשלום הכל¹¹⁴: בת דברי. (דברנית היתה, מדברת עם כל אדם, לפיכך קלקלה): למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאביו, גנאי לשבטו, כיוצא בו [ואתו] אהליאב בן אחיסמך למטה דן (שמות לא ו), שבח לו שבח לאביו [שבח למשפחתו] שבח לשבטו¹¹⁵: (יב) ויניחהו. לברו, ולא הניחו [ה]מקושש עמו, ששניהם היו בפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש במיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מִחֲלָלָהּ מוֹת יוֹמָת (שמות שם יד), אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר כִּי לֹא פָרַשׁ מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ (במדבר טו לד), אבל במקלל הוא אומר לפרוש להם, שלא היו

שש. ואם נתן אחת של ארבע ואחת של שמונה לא יצא שתים של שבע שבע, רבי אומר רואין את העליונה כאילו אינה.

¹⁰⁶ עי' ספרא (אמור פ"ח סי' ד): על השולחן הטהור על טהרו של שולחן. שלא יהו הסניפים מגביהים את הלחם מעל גבי השולחן. מיכן אמרו ארבעה סניפים של זהב היו שם מפוצלים מראשיהם שיהו סמוכים בהם. שנים לסדר זה ושנים לסדר זה. ועשרים ושמונה קנים בחצי קנה חלול י"ד לסדר זה וי"ד לסדר זה.

¹⁰⁷ עי' ויקרא רבה (פל"ב סי' ג): ויצא בן אשה ישראלית מהיכן יצא ר' לוי אומר יצא מעולמו כמד"א (ש"א י"ז) ויצא איש הבינים ר' ברכיה אמר מפרשה של מעלן יצא אמר כתיב ולקחת סלת ואפית אותה דרכו של מלך להיות אוכל פת חמה שמא צוננת כהיא דתנינן תמן לחם הפנים אין נאכל פחות מתשעה ולא יתר על י"א כיצד נאפה בערב שבת ונאכל בשבת לתשעה חל להיות יו"ט בערב שבת נאכל לעשרה שני ימים טובים של ר"ה נאכל ל"א כדאיתא בתנחומא. תני ר' חייא, מפרשת יוחסין יצא שבא ליטע אהלו במחנה דן אמרו לו מה לך ליטע אהלך במחנה דן אמר להם מבנות דן אני אמרו לו כתיב (במדבר ב) איש על דגלו באותות לבית אבותם ולא לבית אמותם נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף.

¹⁰⁸ עי' במד"ר (פ"ט סי' יד): גן נעול אחותי וגו' אחת היא שקלקלה שם ופירסמה הכתוב שנאמר (ויקרא כד) ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי הוא המצרי שהרג משה שלא תתפרסם הדבר בין המצריים שנאמר (שמות ב) ויך את המצרי.

¹⁰⁹ עי' ספרא (אמור פ"ד סי' יח): ויצא בן אשה ישראלית מנין יצא מבית דינו של משה שבא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך ליטע בתוך מחנה דן, אמר להן מבנות דן אני אמרו לו הכתוב אומר איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב ועמד וגדף, והוא בן איש מצרי, אעפ"י שלא היו ממזרים באותה השעה הוא היה כממזר, בתוך בני ישראל, מלמד שנתגייר, וינצו במחנה, על עיסקי מחנה, בן הישראלי, ואיש הישראלי, זה שכנגדו. ועי' לעיל הערה 107.

¹¹⁰ עי' הערה הקודמת.

¹¹¹ עי' הערה הקודמת.

¹¹² עי' שם (סי' ב): ויקוב בן האשה הישראלית את השם זה שם המפורש ששמע מסיני.

I added the gemara#@

עי' סנהדרין נו ע"א: אמר קרא ויקב ויקלל למימרא דנוקב קללה הוא ודילמא עד דעבד תרוייהו לא סלקא דעתך דכתיב הוצא את המקלל ולא כתיב הוצא את הנוקב והמקלל שמע מינה חדא היא ¹¹³ עי' לעיל הערה 108.

¹¹⁴ עי' ויקרא רבה (פל"ב סי' ה): שלומית, דאמר ר' לוי דהות פטטא בשלמא שלם לך שלם לכוך.

¹¹⁵ עי' ספרא (אמור פ"ד סי' ד): ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. גנאי הוא לו וגנאי לאמו וגנאי למשפחתו וגנאי לשבטו שיצא ממנו.

יודעים אם חייב (מיתה) אם לא¹¹⁶: (יד) השמעים. אלו העדים (ספרא אמור פי"ט סי' א): כל להביא את הדיינים (שם): את ידיהם. אומרים לו דמך בראשך, ואין אנו נענשים במיתתך, שאתה גרמת לך (שם): כל העדה. במעמד כל העדה¹¹⁷, מכאן, ששלוחו של אדם כמותו: (טו) ונשא חטאו. בכרת, כשאין התראה¹¹⁸: (טז) ונקב שם. אינו חייב עד (שיפרש) [שיקלל] את השם, ולא המקלל בכינוי¹¹⁹: ונקב. לשון קללה, כמו מה אקב (במדבר כג ח): (יז) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא יב), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם¹²⁰: (כ) כן ינתן בו. פירשון[הו] רבותינו שאינו נתינת מום ממש, אלא (תשלומי ממון) [תשלומין ממש], שמין אותו כעבד (ב"ק פד.), לכך כתוב בו לשון נתינה, (דבר הנתון מיד ליד)¹²¹: (כא) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דבר בהורג בהמה [שנ' ומכה] [נפש] בהמה ישלמנה, וכאן דבר בעושה בה חבורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן נפש. ובמכה אביו (ואמו) דבר הכתוב, ובא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אביו (ואמו) מחיים, פרט למכה לאחר מיתה. לפי שמצינו שהמקלל(ו) לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר במכה שפטור. ומה (ב) בהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו (ואמו) אינו חייב עד שיעשה (בהם) [בו] חבורה¹²²: (כב) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים: (כג) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחיה, רגימה, ותלייה: הסלת פרשת אמור

¹¹⁶ עי' שם (סי' ה): ויניחוהו במשמר ולא הניחו המקושש עמו ושניהם היו בפרק אחד ויודעים היו במקושש שהוא חייב מיתה שנאמר מחלליה מות יומת אבל לא היו יודעים באיזו מיתה ימות שנאמר כי לא פורש מה יעשה לו וכאן הוא אומר לפרוש להם על פי ה' מלמד שלא היו יודעים באיזו מיתה ימות שנאמר כי לא פורש מה יעשה לו וכאן הוא אומר לפרוש להם על פי ה' מלמד שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו.

¹¹⁷ עי' שם (סי' ג): כל העדה. וכי כל העדה רוגמתו, א"כ למה נאמר העדה, אילו עדים במעמד כל העדה.
¹¹⁸ עי' פסחים (צג ע"ב): קסבר מגדף היינו מברך השם, וכתוב במברך את השם ונשא חטאו וגומר האי חטאו דהכא מחטאו דהתם, מה להלן כרת אף כאן נמי כרת.

¹¹⁹ עי' סנהדרין (נו ע"א): תניא, איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, מה תלמוד לומר והלא כבר נאמר ונקב שם ה' מות יומת לפי שנאמר ונקב שם מות יומת יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מניין לרבות כל הכינויין תלמוד לומר איש כי יקלל אלהיו מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים על שם המיוחד במיתה ועל הכינויין באזהרה.

¹²⁰ עי' ספרא (אמור פ"כ סי' א): ואיש כי יכה אין לי אלא מכה איש מכה אשה מנין תלמוד לומר מכה בין איש בין אשה. אין לי אלא שהכה את האיש הכה את האשה מנין. ואת הקטן מנין. תלמוד לומר כי יכה נפש בין איש בין אשה בין קטן. יכול אפילו הכה את הנפלים יהיה חייב תלמוד לומר איש. מה איש מיוחד שהוא בן קיימא. יצאו נפלים שאינן בני קיימא. כי יכה כל נפש. עד שיכה כל נפשו. להביא את שהכה ויש בו כדי להמית ובא אחר והמית הרי זה חייב.

¹²¹ עי' כתובות (לב ע"ב): א"ר אילעא, בפירוש ריבתה תורה עדים זוממין לתשלומין. היכן ריבתה תורה, מכדי כתיב ועשייתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, יד ביד למה לי, דבר הניתן מיד ליד. ומאי ניהו, ממון. חובל בחבירו נמי, מכדי כתיב כאשר עשה כן יעשה לו, כן ינתן בו למה לי, דבר שיש בו נתינה, ומאי ניהו, ממון.

¹²² עי' ספרא (אמור פ"כ סי' ח): מכה בהמה מכה אדם מה תלמוד לומר לפי שנאמר מכה אביו ואמו יכול לא יהיה חייב עד שיכה שניהם כאחת. תלמוד לומר ומכה אדם יומת אפילו אחד מהם. יכול אפילו הכהו ולא עשה בו חבורה יהיה חייב תלמוד לומר מכה בהמה ומכה אדם מה מכה בהמה עד שיעשה בו חבורה אף מכה אדם עד שיעשה בו חבורה. יכול אפילו הכהו לאחר מיתה יהיה חייב. תלמוד לומר מכה בהמה ומכה אדם מה מכה בהמה בחייה אף מכה אדם בחייו.